

Reglur Vinnslustöðvarinnar hf. um verklag við uppljóstrun

1. SKILGREININGAR

Með innri uppljóstrun er átt við að starfsmaður greinir frá upplýsingum eða miðli gögnum í góðri trú um brot á lögum eða aðra ámælisverða háttsemi í starfsemi vinnuveitenda síns til aðila innan fyrirtækisins eða til opinbers eftirlitsaðila.

Með ytri uppljóstrun er átt við að starfsmaður greini frá upplýsingum eða miðli gögnum í góðri trú um brot á lögum eða aðra ámælisverða háttsemi í starfsemi vinnuveitenda síns til aðila utan fyrirtækisins, t.d. fjölmiðla. Ytri uppljóstrun er að jafnaði ekki heimil nema innri uppljóstrun hafi fyrst verið reynd til þrautar.

Með góðri trú er átt við að starfsmaður hafi góða ástæðu til að telja gögnin eða upplýsingarnar sem miðlað er réttar, það sé í þágu almennings að miðla þeim og að hann eigi ekki annan kost til að koma í veg fyrir þau brot eða þá háttsemi sem um ræðir.

Með ámælisverðri háttsemi er átt við háttsemi sem stefnir almannahagsmunum í hættu, t.d. háttsemi sem ógnar heilsu eða öryggi fólks eða umhverfi, án þess að um sé að ræða augljóst brot á lögum eða reglum.

Starfsmaður í skilningi reglna þessara er sá sem hefur aðgang að upplýsingum eða gögnum um starfsemi vinnuveitanda vegna hlutverks síns, þ.m.t. ráðinn, settur, skipaður, sjálfstætt starfandi verktaki, stjórnarmaður, starfsnemi, tímabundinn starfsmaður og sjálfboðaliði. Starfsmaður nýtur verndar samkvæmt ákvæðum laga nr. 40/2020, um vernd uppljóstrara, eftir að hlutverki hans lýkur.

2. MÁLSMEÐFERÐ

Starfsmönnum Vinnslustöðvarinnar hf. er heimilt að greina frá upplýsingum eða miðla gögnum í góðri trú um brot á lögum eða aðra ámælisverða háttsemi í starfsemi fyrirtækisins til aðila innan þess sem stuðlað getur að því að látið verði af eða brugðist við hinni ólögsmætu eða ámælisverðu háttsemi eða til lögregluþyrvalda eða annarra opinberra eftirlitsaðila sem við eiga, t.d. umboðsmanns Alþingis, ríkisendurskoðanda og Vinnueftirlitsins.

Móttakanda upplýsinganna eða gagnanna er skylt að stuðla að því að látið verði af hinni ólögætu eða ámælisverðu háttsemi eða brugðist á annan hátt við henni.

Ef sá er tilkynnir býr yfir gögnum sem styðja við að brot, möguleg brot eða tilraunir til brota á lögum og stjórnvaldsfyrirmælum hafi átt sér stað skulu þau fylgja tilkynningunni.

Móttakandi upplýsinganna skal greina starfsmanninum frá því, innan 3ja mánaða eftir miðlun upplýsinganna, hvort upplýsingarnar hafi orðið honum tilefni til athafna og þá hverra.

Móttakandi upplýsinga eða gagnanna skal gæta leyndar um persónuupplýsingar sem honum berast um þann sem miðlar upplýsingum eða gögnum nema hinn síðarnefndi veiti afdráttarlaust samþykki sitt fyrir því að leynd sé aflétt.

Starfsmanni sem miðlað hefur upplýsingum eða gögnum án þess að það hafi leitt til fullnægjandi viðbragða innan fyrirtækisins, er heimilt í góðri trú að miðla umræddum upplýsingum eða gögnum til utanaðkomandi aðila, þar á meðal fjölmiðla, svo fremi sem starfsmaðurinn hefur réttmæta ástæðu til að ætla að um háttsemi sé að ræða sem getur varðað fangelsisrefsingu.

Í algjörum undantekningartilvikum þegar miðlun skv. framangreindu kemur af gildum ástæðum ekki til greina er miðlun til utanaðkomandi aðila heimil án þess að innri uppljóstrun hafi átt sér stað. Skilyrði er að miðlunin teljist í þágu svo brýnna almannahagsmuna að hagsmunir vinnuveitanda eða annarra verða að víkja fyrir hagsmunum af því að upplýsingum sé miðlað til utanaðkomandi aðila, svo sem til að vernda:

- 1) öryggi ríkisins eða hagsmuni ríkisins á sviði varnarmála,
- 2) efnahagslega mikilvæga hagsmuni ríkisins,
- 3) heilsu manna,
- 4) umhverfið.

3. TILKYNNINGALEIÐIR

Starfsmaður getur miðlað upplýsingum til næsta yfirmanns starfsmanns sem ber skylda til að koma upplýsingum til aðila innan fyrirtækisins sem stuðlað getur að því að látið verði af eða brugðist við hinni ólögætu eða ámælisverðu háttsemi. Þeir aðilar geta verið eftir atvikum:

- Stjórnarformaður fyrirtækisins
- Stjórnarmenn fyrirtækisins
- Framkvæmdastjóri
- Fjármálastjóri
- Sviðsstjóri mannauðs- og lögfræðisviðs

Miðlun upplýsinga getur einnig átt sér stað:

1. Með tölvubréfi á netfangið abendingar@vsv.is
2. Með bréfpósti á heimilisfangið Hafnargata 2, 900 Vestmannaeyjar sem er merktur „Uppljóstrun“.

Sviðsstjóri mannauðs- og lögfræðisviðs meðhöndlar tilkynningar sem berast með framangreindum hætti.

Vakin er athygli á að sá sem tilkynnir þarf ekki að gefa upp nafn eða aðrar persónugreinanlegar upplýsingar.

4. VERND

Miðlun upplýsinga eða gagna að fullnægðum skilyrðum ákvæða laga nr. 40/2020, um vernd uppljóstrara, telst ekki brot á þagnar- eða trúnaðarskyldu sem starfsmaðurinn er bundinn af samkvæmt lögum eða með öðrum hætti. Slík miðlun leggur hvorki refsí- né skaðabótaábyrgð á viðkomandi og getur ekki leitt til stjórnsluviðurlaga eða íþyngjandi úrræða að starfsmannarétti.

Óheimilt er að láta starfsmann sæta óréttlátri meðferð sem miðlað hefur upplýsingum eða gögnum skv. ákvæðum laga um vernd uppljóstrara. Til slíkrar meðferðar telst t.d. að rýra réttindi, breyta starfsskyldum á íþyngjandi hátt, segja upp samningi, slíta honum eða láta hvern þann sem miðlað hefur gögnum eða upplýsingum gjalda þess á annan hátt. Brot á því getur varðað sektum eða fangelsi allt að tveimur árum.

Komi til ágreinings fyrir dómi um stöðu starfsmanns með tilliti til hvort miðlun hafi verið óheimil eða að starfsmaður er látinn sæta óréttlátri meðferð í kjölfar hennar skal veita starfsmanninum gjafsókn í héraði, fyrir Landsrétti og Hæstarétti. Gjafsókn fellur niður ef sýnt er fram á fyrir dómi að starfsmaður hafi ekki verið í góðri trú þegar upplýsingum var miðlað.

5. ÁBYRGÐ OG ENDURSKOÐUN

Framkvæmdaráð Vinnslustöðvarinnar hf. ber ábyrgð á reglum þessum.

Reglur þessar skulu endurskoðaðar á 3 ára fresti eða eftir þörfum. Það er á ábyrgð framkvæmdaráðs að sú endurskoðun eigi sér stað.